

UJELET

REGÉNYTÁR

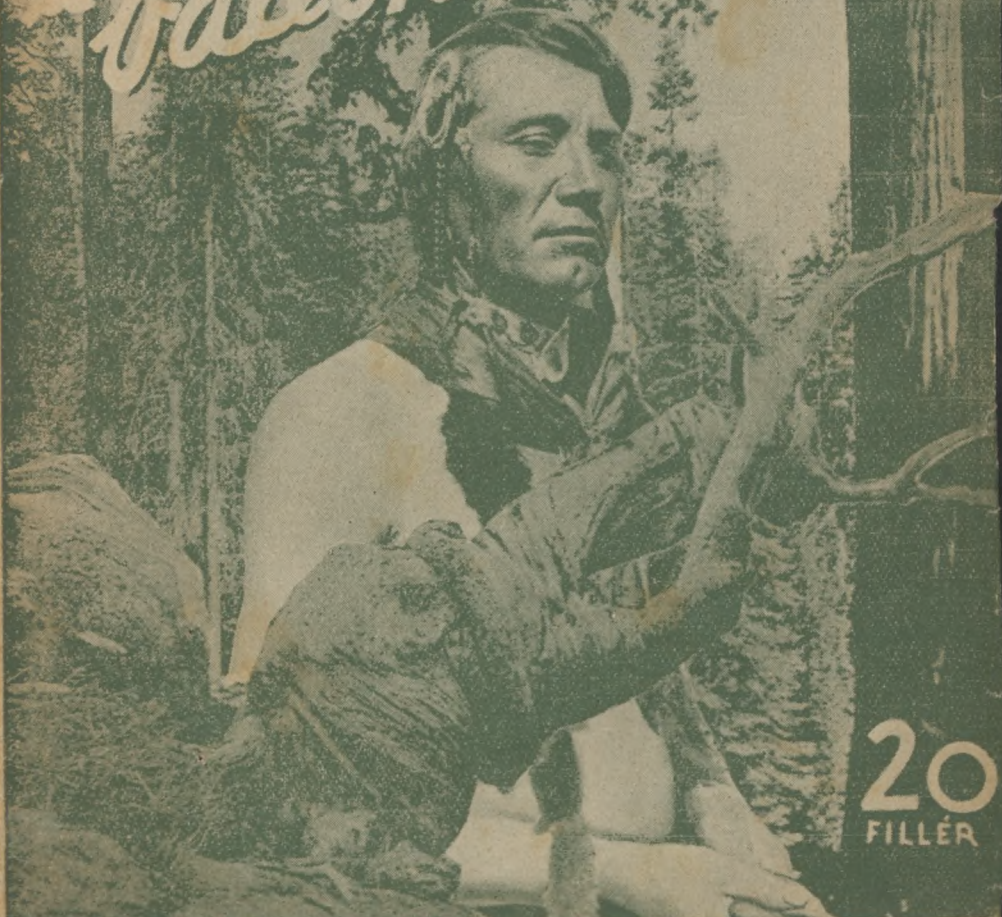
ROZVÁNYI VILMOS

Tenyisugár

M
12.385
305

OSZK

4 vadonban

20
FILLÉR

KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT KIADÁSA

AZ ÚJ ÉLET REGÉNYTÁR

VIII. évf. 17. sz.

1943 május 27.

305. füzet.

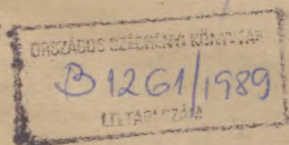
FÉNYSUGÁR A VADONBAN

IRTA:

ROZVÁNYI VILMOS

KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT KIADÁSA

M 12.385/305

E L S Ó F E J E Z E T

Itéletidő tombolt az őserdő felett, s ilyenkor Vad Nyíl is elvesztette biztonságát. Az Amazon tengerekké ömlött széjjel a rengeteg belsejében és legjobb volt ilyenkor a menekülő dűvadak ösztönös útját figyelni, nyomukba szegődni, s lehetőleg ugyanolyan gyorsan, mint azok, — csak menekülni! Ijját és nyilait becsavarta az állatbőrbe, amelyet egyébként a vállán szokott hordani, de most — a keblére ölelte. Mert most a fegyverei épségét kellett őriznie és nem a bőrét.

Ha a bozót itt-ott a testébe hasított, rá sem hederített... Menekült lihegve a menekülő vadak nyomán.

Egy hatalmas macska mögé szegődött. Ez a macska törzsének régi réme, de Isten őrizz, hogy most leterítse!... A macska vad ösztöne ezúttal az ő életét is menti, nemcsak a magáét. Amíg az előtte járó állat csak gyanakodva les vissza rá, — de a halálos rémület nem alszik ki szeméből, — addig Vad Nyíl nem gondolhat arra, hogy megmérkőzzék vele.

Mert a dűvad halálos rémülete nem neki szól!...

Most nem vadászhatnak egymásra, hiszen sokkal nagyobb hatalom vadászik — mindkettejükre.

Az amazoni árvíz!...

Majd, ha a macska tekintetén a rémületet düh váltja fel; akkor lesznek biztonságban a harmadik hatalom — az árvíz felől.

Addig együtt menekülnek...

Van hely, ahol az állat beletép a bozótba, de érzi, hogy karmai nem tudnak megbirkózni vele. Ilyenkor hatalmas ugrással a bozót tetején terem s vonagló testtel áthengergődzik az akadályokon, mint játszó gyerek a domboldal pázsitján...

Vad Nyíl — az ember — ugyanezt teszi s nem bánja, hogy alulról esetleg kígyó foga csap az oldalába. Bár ez valószínűtlen, mert a föld csúszómászói ilyenkor valamelyik

fatörzsre kapaszkodnak s ott elvannak addig, — napokig is, hetekig is, ha kell! — étlen, szomjan, amíg a pusztulás új életbe nem kezd alattuk.

Addig alusznak...

Ha az itéletidő elcsúszott, akár a víz színén is átúsznak napsütötte helyre, másik életterületre.

A csúszó-mászók!...

Vad Nyíl tulajdonképpen a gamellas törzsfőnök leányának a keresésére indult, akit otthon a Hold Leányának hívnak, mert a törzs legbékésebb napjaiban, egy csodálatos teliholdas éjszakán született, amilyen éjszaka csak fenn, a nyugati hegyek között lehetséges.

A nyugati hegyek között!...

Itt élt a gamellas-törzs határtalan, boldog békében, amíg a guyayasokkal váratlanul kitört és egyre konokabbá váló háborúság mind beljebb nem szorította őket az őserdőbe, hogy már szinte az Amazon alsó folyásánál, a rengeteg tulsó végén lyukadtak ki: gamellasok is, guyayasak is!...

Az egymással való kergetőzésben, — amely tulajdonképpen nem is volt egyéb, mint macskák többé-kevésbé indulatos játszadozása, — mindkét törzs az egymásénál sokkal veszedelmesebb szomszédságba került: cserkésző mamelukbandák leskelődtek rájuk.

A délamerikai fehér fegyenctelepek szökevényeinek és elrablott indián asszonyoknak a leszármazottai: ezek voltak a mamelukok! Minden embertelen gazságra kapható félvérek, akik két egymáshoz csendülő aranyért akár a saját családjukat is kiirtották.

A délamerikai kontinensen a XVIII. század közepétájának rettentő zűrzavara tombolt. Az emberrablás és a rabszolga-kereskedelem még javában divott. A fegyenctelepek szökevényeiből és fehérek által alapított városok desperádóiból minden indián törzsnél veszedelmesebb nomád bandák alakultak, amelyek aggodalom nélkül gázoltak át élet- és vagyonbiztonságon, akár fehér, akár indián volt az az élet és vagyon.

A konkvisztádor délelőtt levett kalappal képmutatós-kodott a városban, délután, szemére húzott kalappal már valahol a tizedik határban garázdálkodott. Kőborló indián férfiakat és nőket fogdosott össze s eladta valami Isten hátmögötti tanyán, vagy városnak csúfolt távoli bűnbarlangban — rabszolgának.

Vad Nyíl már kétszer volt «redukcióban», vagy «rezervációban»...

Igy hívták a hittérítők által alapított keresztény-indián telepeket, amelyek éppen ezeket a lelketlen emberrablásokat igyekeztek megakadályozni.

Vad Nyíl a redukcióban boldogan épített házat; fűt-faragott; szabadjárá engedte fájának ősztönös, ősi művészetét a megcsodált új, európai eszközök lehetőségeiben.

És mind a kétszer elrabolták!

Elrabolták a civilizáció elől — a civilizáció nevében garázdálkodók. Az őserdő titokzatos hívására, — s mind a kétszer ünnepnapon! — távolabb merészkedett a teleptől, de rajtavesztett. Mameluk rabszolgakereskedők karmai közé került, akik előtt hiába hivatkozott keresztény voltára, mert azok — pogányok voltak. A Távoli Isten, — ahogyan Vad Nyíl nevezte magában az emberiségért emberi kínokkal megszenvedett Istent, — elrablójától sokkal távolabb volt, mint tőle. Bizonyosságul annak, hogy a civilizáció, — ha nem igazi! — veszedelmesebb őserdő lehet minden indián rengetegnél...

Vad Nyíl halálosan megútálta a képmutatókat: nemcsak azokat, akik eladták, de azokat is, akik megvásárolták az embereket személyes hasznukra és szolgálatukra... Gyanakodott, — nem a kereszténységre; hiszen nagyon tetszett neki az emberként szenvedő Isten s a maga régi hite minden csodáinál nagyobb Csoda, — hanem az ilyesfajta «keresztényekre». Sokszor azt érezte róluk, hogy nem méltók az Istenükre.

Milyen jóknak, milyen nagyoknak, milyen tökéleteseknek kellene lenniük azoknak, akiknek ilyen gyönyörű Istenük van!...

Ő mindig paráynak érezte magát, ha új Istenére gondolt. Arra, aki — ember is volt!... Mély alázattal érezte, hogy az ő új Istene még ember-voltában is Isten tudott lenni, de ő talán még ember sem!...

...Térítőinek nem volt nehéz Vad Nyíl képzeletével az egy-Isten gondolatát elfogadtatniok. Ilyen Isten, mint a keresztényeké, csak egy lehet és csak az lehet az igazi! Vad Nyíl szomjas lelke ezt hamar megértette...

De ezek a «keresztények»?...

Vad Nyíl nem tudta őket megérteni!... Miért nem csinálják azt, amit az ő Istenük parancsol, amikor csak az

lehet jó az embereknek? ... Miért jár az ő nyomában most is öt-hat fehér ember — és miért akarja ismét elfogni őt, hogy visszavigye abba a tanyába, amelyből megszökött? ... Megszökött, mert úgy érezte, hogy ott még úgy sem bánnak vele, mintha a guayyasák fogságába esett volna ... Pedig a tanyában mindenki «keresztény»-nek mondta magát.

Megszökött, hogy visszajusson János és Dávid testvérhez. A redakcióba!

Abba a faluba, amelyet már ők, az indiánok építettek János és Dávid testvér vezetése mellett.

Vad Nyíl nagyon szerette János és Dávid testvért. Kedvükért még a teljes nevüket is megtanulta: Szluha János és Fáy Dávid ... Még azt is megtanulta: honnan jöttek ide közéjük:

— Magyarországra!

Csak annyit tudott meg még János és Dávid testvértől, hogy a világnak az a része, ahol ők ketten kis gyerekek voltak, nagyon szép, nagyon emberi hely lehet ... Állítólag a világ legszebb része!

Magyarországra ...

M Á S O D I K F E J E Z E T

Vad Nyíl magyar kezekbe került — a világ tulsó oldalán.

Több fiatal magyar pap, köztük báró Szluha János és Fáy Dávid jártak ebben az időben, az 1700-as években a délamerikai missziókat. A braziliai őserdőket. Szluha János huszonnyolc esztendő volt, Fáy Dávid harminckettő. Többi társuk is mind ilyen fiatal. És valamennyien tudósok. Széleslátókörű teljes emberek, akik azon a földön, amelyre léptek, a hit világossága mellett a lélek világosságát is terjesztették.

Szluha János 1725-ben született előkelő kolozsmegyei családból. Atyja Komárom megye alispánja volt és 1726-ban bárósították. Tizenhárom éves korában lépett a papi pályára és 1753-ban került a maranoni misszióba. Kitűnő matematikus volt, s a portugál király megbízta, hogy közreműködjek Brazília felmérésében és térképezésében.

Különös, sokszor válságba kerülő nagy munkájú magyar életetek voltak ezek, ott a messze idegen földrészen. Kétfelé

kellett harcolniok: az őserdők vad népei és nem egyszer — saját megbizóiok felé. Ki kellett csalogatniok az alig ember-tömegeket a rengetegből, meg kellett nekik mutatniuk, mennyivel szebb és gazdagabb életük lehet, ha nyilaik helyett, az ekevasat használják életeszközü.

Kultúrát és civilizációt terjesztettek a kereszténység mellett. Ez a munkájuk azonban már nem nagyon tetszett az európai hódító hatalmaknak.

Pombal!... Félelmes név, amely szinte fogalomná sűrűsödött. Roppant hatalmú egyéniség, aki innen Európából, az Ibériai-félszigetről oda, a lélekfárasztó messzeségbe is el tudta nyujtani hatalmának súlyát, hol építő, hol romboló erejét.

Ennek a hatalomnak, legalább is azoknak, akik a dél-amerikai kontinensen ezt a hatalmat képviselték, nem volt túlságosan inyére, hogy a leigázott és rabszolgasorban tartott indiánokat a keresztény eszmélet mellett emberi eszméltre is térítették. Pallós és börtön fenyegette mindazokat, akik ebben a munkában résztvettek.

Különösen a néhány magyar papot.

Hogyne, hiszen házakat építettek, kerteket, földeket műveltek és egyre gazdagabbá, ellenállóképesebbé nevelték azokat, akiknek Pombal elhatározásai szerint — szegényeknek kellett volna maradniok!

Ám a kultúrát hintő magyarokat nem Pombal, hanem Krisztus szándékai érdekelték. Szerették azt az elhagyatott népet, amelynek ősi kultúrája szerteomlott. És a megkínzott, meghajszolt erdőlakók viszonozták ezt a szeretetet.

Elég volt furulyaszóval kiülni az őserdő szélére s ott furulyázni!... De a Jóisten legjobb kedvében született dal-mokat kellett furulyázni, amelyek egyszerűek voltak és nem hangzottak senki ellen... Még keserűségükben is csak az emberi gonoszság ellen. A halk furulyaszó csak panaszkodott, de nem szitkozódott... Nem szidott és nem bántott senkit... Nem hirdetett sem haragot, sem gyűlöletet. Elmúlt szenvedések feloldódó visszhangja a furulyaszó!... Szeretetet kínál és szeretetet vár!... Magyar muzsika... Báró Szluha János és Fáy Dávid muzsikája...

A halk furulyaszóra odakövetkezett az indián. A gyűlölet-telen, bánatos melódia odacsalta,

A szöveget hogyan érthette volna!

*Őszi harmat után,
nagy hegyeknek ormán
fujdogál a hideg szél...*

*Zöld erdő harmatát,
piros csizmám nyomát
hóval lepi be a tél...*

A legmélyebb emberi szomorúsághoz elég a dallam!...
Az ember általában szöveg nélkül szenved... Még Dél-
Amerikában is!... Akinek túlsok szövege van szenvedéséhez:
— gyanús a szenvedése...

Aki sokat beszél a fájdalmáról, keveset szenved...

Ezt Vad Nyíl, aki már huszonöt éves volt, tökéletesen
tudta.

Csak az szenved igazán, aki nem jajgat... Vagy aki
nagyon jajgat: de az rögtön meg is hal.

Vad Nyíl törzsében — a gamellasoknál — a koránhalók
többnyire semmit sem szóltak... Elmentek verekedni a
guyayasákkal s ha nem tértek vissza, — meghaltak. Ha
visszatértek, akkor is csak valameddig éltek még, mert újra
elmentek verekedni...

Szluha és Fáy testvér ezekről a verekedésekről igyekeztek
őket leszoktatni; méltatlannak hirdették az ilyen korai
halált és Isten ellen valónak.

... Vad Nyíl a nagy macska nyomán most egy hatalmas
völgykatlanhoz érkezett.

A macska már lent a mélyben törte, tépte a bozótot s
lihegő halálfélelme idáig felhatott. Néha villámgyorsan ugrott
el jobbra vagy balra. Roppant mancsa lecsapott s a dúvad
arcán pillanatnyi nyugalom tükröződött... Kígyó fejét
zúzhatta széjjel! A körülölelő, szörnyű veszedelemben, az
egyre szűkülő körben, megbújt apróbb veszedelmet... A völgy
fenekén megint olyan sűrű lett a bozót, hogy újból csak át-
hengergődni lehetett rajta.

De túljutottak ezen is...

Vad Nyíl és a menekülő óriás macska...

Most már csak a dombtetőre kell feljutniok s a mögöttük,

— de már jobbra-balra, sőt előttük is, — harsogó vizek nem érhetik el őket többé.

A nagy macska menekülése lelassúdik. Az állat meg-megáll. Most már van ideje gyanakodva vissza-visszasandítani az emberre. Olyan magasságban, ahol az ő helye nyilván már teljesen biztonságos, hirtelen szembefordul. Mintha nem akarná már az embert feljebb engedni! Mintha lenn akarná rekeszteni ott, ahol még biztos a halál...

Vad Nyíl maga elé ejti az állati bőrt, amely fegyvereit védi... Egyetlen mozdulatával valamennyi fegyverét maga elé teríti. Gyorsan kiválasztja legerősebb nyilát és ijja már feszül is. Lassú, óvatos szembefordulással figyel a Vad Nyíl az állatot.

Halálosan nehéz pillanatok ezek! A nagy macska úgy lapul előtte, hogy sehol nemesebb részén nem találhatja. A hatalmas koponyacsontot pedig, akármilyen erővel csapódik is szeme közé, aligha tudja áttörni — a nyílvevő.

A fiatal indián feszült célzás közben, előre-hátra ingással idegesíti ellenfelét...

Meg kell félemlítenie és fel kell dühítenie... Valamilyen óvatlan mozdulatra kell bírnia, de úgy, hogy a maga mozdulatait szempillantás alatt váltani tudja...

Ahogy majd az életösztön súgja!...

A macska is érthet ehhez a vadászó módszerhez, mert ugyanúgy csinálja... Megfészkelődik helyén, mintha ugrásra készülődne. Hirtelen előremozdul, mintha máris ugranék... De aztán visszalapul... Nem sikerült az embert meg-zavárnia!... Idegességében meg-megrebben az állat ínye.

Vad Nyíl elmosolyodik és felreménykedik a feszült, reb-benetlen célzás közben. Ing tovább előre-hátra, de nyila hegyét pontosan a vad szájára irányítva tartja. A macska ínye egyre fenekedőbben ráng. Már egész fogsora elővillan. De ez még nem elég. Tovább kell dühösíteni és félemlíteni a vadat, amíg örvjögő, hirtelen ordításra nem nyitja száját...

... Abban a pillanatban éles pendülés hallatszik és a macska hatalmas mancsaival csápolva kapkod a szája felé...

Torkára futott a «tűz»... A nyíl tüze.

Az állat mozdulata meggyőzi az őserdő fiát, hogy jól célzott... Pillanatnyi nyugalom oldja fel Vad Nyíl idegeit:

— Éget, mi?... — gondolja a villanó vadászöröm

fölényével. — Éget, mint a sápadtarcúak tüzes víze... Most majd szédülsz egy kicsit, aztán véged is lesz!...

Csak gondolatban beszél ilyen fölényesen az óriás macskával...

Gyorsan előkapja kését és kilazítja övét a fejszét, mert tudja, hogy a puma halálámora néha egy-két pillanatra kitisztul és akkor ez a félelmes, hatalmas állat éppen olyan erős lesz megint, mintha semmi baja sem esett volna...

És ha Vad Nyíl most odamenne hozzá, mindketten ottmaradhatnak — halva!

A macska azonban márcsak a torkát égető kinnal törődik. Vergődve hempereg és ezer mozdulattal igyekszik a gyótródést, amely lassan egész testét befutja, eltávolítani. Eközben testét oldalt fordítja, mire Vad Nyíl megint íjját kapja fel s vesszőt illeszt a húrra...

Még egy pendülés!...

A nagy macska — oldalában a második nyíllal, — hirtelen abbahagyja vergődését... Feláll fetrengéséből és mozdulatlanul, szomorúan néz az ember felé. Szomorúan, kétségbeesetten és szemrehányóan... Már nem is kap az oldalába fúródott nyílvessző után...

Leroskad...

A veszedelem azonban nem múlt el... Vad Nyíl nem tudta megfigyelni az állat utolsó indulatát, mert a vad pofája elfordult tőle... S még mindig lehet, hogy az áldozat lépre akarja csalni legyőzőjét. Magához bátorítsa, hogy — együtt pusztuljanak!

Ám az imént elhagyott dombháton hirtelen átzúdulnak a vizek. Az ár — egyetlen fényes üveglap, — leborotvált min-dent, ami útjába kerül. Évszázados fatörzsek lecsuklanak, vagy kitépve, tövestől hengerednek le a mélybe s pillanatok alatt egytömbbe gyűrődnek az iszappal és kövekkel, aztán alakatlan szörnyekként vágatnak az ár hátán, a völgy mentén, a vizek következő találkozájára.

Vad Nyíl nem tétozhat sokáig... A víz ellen nincs fegyvere, de a dúvad ellen még van!... Gyorsan kúszik tehát felfelé, a biztos pusztulás elől az esetleges veszedelembe... Íjját, nyílát már ismét az állatbőrbe csavarta és szorongatja mellén. Csak arra vigyáz, hogy a parányi aranykeresztet, amelyet maga gyártott a redukcióban, le ne tépje valahogy.

Néha megérinti s ilyenkor inai újra frissen megfeszülnek és acélrúgóként lökik feljebb és feljebb...

Odaér a nagy macskához... Hát igen, a vad kimúlt egészen! De...

De őt, úgylátszik, a halál ma ezerfelől lesi...

Vad Nyíl éles csattanást hall, amelyet az ítéletidő mennydörgő hangzavara sem tud elnyomni...

Jóságos ég, a sápadtarcúak fegyveré!... Ez biztos, mert a csattanás hangja előtt valami elzizzent a füle mellett.

Vad Nyíl felborzolt életösztönei halálos pontossággal működnek. Szempillantás alatt levágódik az imént leterített állat háta mögé, aláfurakodik és eldőltéből feltámasztja, hogy úgy lássék, mintha az állat ugrásra készülődőn lapulna. A dögnek még a fejét is feltámasztja íjja végével s törzse alatt meg-megfeszkelődik. Az íj rugalmassága különös, életteljes mozgást ad a szörny fejének... Egy-két zizzenés csap még át a bokron, amelynek tövére az állat ledőlt elpusztulni, mert jobb búvóhelyet nem lelt a halálhoz, egy-két csattanás hangzott még ezután, aztán megint csak a vizek dörögtek. Az emberi fegyverek elhallgattak.

Vad Nyíl ebben az ösztönös játékában, — amely lehet, hogy törzsének régi cselvetése, de lehetett a maga szükségparancsolta, pillanatnyi ötlete is, — még azt is megfigyelte, merről érte az új támadás... Sastekintete elől nem tudott elrejtőzni még a golyóvillanások útja sem. Feje fölött, a bokorrebbenésből állapította meg, merre lehetnek új ellenfelei. Hogy többen vannak, azt már a csattanások egymásutánjából kiszámította...

Még egyszer-kétszer megmozgatja maga fölött a félelmes macskatestet, hogy megbizonyosodjék: ellenfelei elijedtek-e valóban, aztán kisiklik alóla...

A zúgó vizeket figyeli. Áldozata valóban jól számította ki: alig kartávolságnyira van csak tőle a felrohanó áradat. Szerencsére nem tudott szintjével magasabbra kapaszkodni, hogy elérje és elsodorja őt és zsákmányát...

Most már valóban zsákmánya lett a hatalmas állat!... Ó, milyen göggel fogja viselni bőrét vállain!... Künn az őserdőben ilyen zsákmányt nem lehet pénzért kapni: csak megkockázatotott életért...

Igaz, hogy valamelyik városban aztán el is lehet adni. De ott már pénzért!...

Vad Nyíl már-már elhatározta, mindenképpen áldozata mellett marad, hogy végleg birtokba vehesse, amikor ösztöne új okosságra bírja... A leterített állat feje mögül — a feltámasztott nyaka alatt, — kiles új ellenségei felé. Négy-öt riadt fehér ember menekül felfelé a lejtőn. Megrémíthette őket a csoda, hogy az indián le mert feküdni egy «élő» puma mellé. Útközben sápadt izgalommal tömködték fegyvereiket, csak akkor mertek megnyugodni, amikor a fegyvereket márcsak fel kellett porozni. Ha ugyan a párás levegő a szörnyű erejű tűzport meg nem fojtotta!...

Vad Nyíl mindig megmosolyogta a fehérek fegyvereit, — ha azok már egyszer eldőrdültek és nem találtak. Bizonyos, hogy első szereplésükkor ezek a fegyverek félelmesek voltak. Nagy messzeségbe és nagy biztonsággal tudták szórni a halált!... De ha a halál nem következett, akkor ő fölébe kerekedhetett a «hangos fegyver»-nek... Csak nem kellett megijedni a nagy dörrenéstől!... Rá kellett rohanni a puskájaival bajlódó fehérre és nyílzáporral kiegyenlíteni a hangos puska félelmetességét...

Különösen akkor, ha esett az eső!...

Igaz, hogy ilyenkor az ő íjai is megereszkedtek, de még tudtak ártani... Egész közléről!

Vad Nyíl most mégsem ugrik fel, hogy megrohanja ellenfeleit...

Egyrészt, mert még nem volt benne bizonyos, hogy amazok fegyverei használhatatlanok, másrészt...

Másrészt János és Dávid testvér mellett megútálta — az emberölést. Mindig, ha elkapták ősi indulatai, előbb megnézte a kis aranykeresztet a mellén. Megnézte az Emberistent!... Erre elcsitult benne az ölés vágya... János testvér, amikor a redukcióban Vad Nyíl elkészítette a kis keresztet, figyelmeztette rá, hogy mindig így lesz!... A kereszt lefogja majd a kezét.

Most is inkább fekvé maradt a nagy macska mellett.

Ekkor azonban női sikoltás üti meg a fülét a martalócok felől és a saját nevét hallja. Az indián nevét:

— Vad Nyíl!... Vad Nyíl!...

Meghökken, hogy újra a törzsbeli nevét hallja...

Neki ugyanis már keresztény neve van: Josephus Amazonicus. A szelíd és mindig mosolygó Dávid testvér ezen a néven írta be őt egy nagy könyvbe. Dávid testvér azt mondta,

hogy a könyvet időnként abban a szép világban, ahol földi szenvedései óta az Emberisten lakik, felolvassák és az Emberisten ilyenkor nagyon boldog. Örül minden új névnek, mert egy-egy hozzámekült lelket jelent. Vad Nyílnak még egy máshangzású keresztény neve is van, amelyet viszont János testvér szokott neki odakiáltani munka közben, vidáman: «No, te Amazoni Jóska!»... Ő azonban tudja, hogy ez a másik keresztény neve is ugyanazt jelenti, csak «magiarul»... Azt, hogy az Emberistenhez a megtértek közül ő az Amazon partjáról való és egy József nevű szent vigyáz rá, amíg itt a földön kell kóborolnia és majd ugyanez a szent veszi partfogásba akkor is, amikor Vad Nyíl eljut abba a másik világba — az Emberisten mellé...

— Vad Nyíl!... Vad Nyíl!...

A messzibe síró női hang csak indián nő lehet. És a saját törzsbelié! Otthon még nem tudják az új nevét; más törzsbeliek pedig másképp nevezik... Itt az őserdőben ugyanis, különösen a fiatalabbjának több neve van. Aszerint, kik miről jegyezték meg maguknak a férfisorba cseperedőket. Akit már más törzsbeliek is ugyanazon a néven emlegetnek: az egyetemes indián tekintély, vagy — rém. A viselt dolgai szerint... Milyen szép dolog az ő új Istenétől, hogy egyenként is számon tartja az embereket!... S mindenkinek egyetlen nevet ad: «Amazonikus»...

A vizek zúgását is átütő női sikoltásra Vad Nyíl talpra ugrik...

A Hold Leánya! — súgja ösztöne és keselyűszeme a következő pillanatban észreveszi a menekülő fehér emberek között népe szemefényét: a törzsfőnök eltűnt leányát. Tehát jól sejtette: Dávid és János testvér — a két magyar pap — ellenségei rabolták el a Hold Leányát. Azok, akik neki, Vad Nyílnak is ellenségei s tán ellenségei — az egész világnak.

Ezek a sápadtarcúak olyasfélék, mint a guyayasák!... Csak ölni és pusztítani tudnak. Ezek is sokszor alig várják, hogy valahol megépüljön egy kis falu, Dávid és János testvér vezetésével. S amikor a kis falu közepén már a templom is felépült, egyszerre — megjelennek...

Megjelennek a vasárnapi mise idején, mise után leskelődnek s még aznap éjjel felgyújtják — a falut. Ha ugyan nem kezdenek mindjárt a szentmise után verekedni...

Olyan furcsa, hogy ezek is «keresztényeknek» mondják

magukat!... Ölni és rabolni mennek anélkül, hogy valaki is bántotta volna őket... Vad Nyíl nem érti az egészet... Mennyivel egyszerűbb és jobb az, amit János és Dávid testvér magyaráz: «Imádkozni és dolgozni!»... És ha már nem dolgoznak ezek a sápadtarcúak, akkor miért pusztítják el a mások munkáját? Elégetik a házakat, amelyeket Amazoni Józsefék csináltak és nem építenek helyükbe másikat!... Miért? Micsoda oktalanság!

Vad Nyíl nem érti... Benne is ugyanaz a szájalom él az ilyenekkel szemben, mint két keresztény, magyar nevelőjében. Azoktól hallotta, hogy ezek a szerencsétlen martalócok Pombal áldozatai.

Pombal!... Titokzatos, távoli hatalom, aki gyűlöli az indiánokat. És gyűlöli Dávid és János testvért is. Gyanakodva nézi, hogy az Emberisten szolgálai és az Isten legárvább népe — az indián — szeretik egymást. Haragszik, hogy az indiánok házakat, falvakat építenek és kezdik nem inni — a tüzes vizet. Pombal!... Vad Nyíl még sohasem látta őt; aminthogy ez a hatalom ezen a földrészen nem is látható, mert odaát lakik a Csodák Földjén és csak a hatalma ér idáig. Parancsait, amelyek nyilvánvalóan ellenkeznek az Isten parancsaival, még itt is teljesítik... Egy másik földrészen!... Ő védi a garázdákat — Isten egyszerű szolgálaival szemben!

Akik most ott menekülnek Vad Nyíl előtt, — fenn a lejtő élén, — azok is a Pombal emberei közül valók. Vad Nyíl futni hagyná őket, ha nem üti meg fülét a kétségbeesett női sikoltás. Ez a sikoly azonban Amazoni Józsefet szempillantás alatt visszaváltoztatta — Vad Nyíllá.

Fekete sasszemében a keserű harag lidércfénye libben ide-oda, egyik szeméről a másikra s néha már szinte kancsallá torzítja tekintetét; izmos, karcsú alakja, amely eddig hajlottan rejtőzködött, hogy fölösleges harcot ne idézzon magára, hirtelen, rugalmasan kiegyenesedik; hatalmas, széles vállá megremeg az izgalomban, különösen akkor, amikor észreveszi, hogy a fehérek valóban a Hold Leányát cipelik magukkal: a leány összezárt keze megkötözve s a kötél másik vége az egyik martalóc övéhez csatolva.

— Állj! — ugrik a nyílt térségre Vad Nyíl a bokor homályából.

Saját nyelvükön kiált a sápadtarcúakra:

— A leányt engedjétek el!... Ti mehetek tovább...

Száraz lehetett még a fehérek puskapora, mert valamennyien gúnyosan visszahatóztak a nem is annyira parancsoló, mint inkább könyörgő kiáltásra... Fegyvereik biztonsága őrizte rossz szándékuk makacsságát.

Tehát harcra kerül a sor!...

Már emelkedik is lassan mind az öt fehér ember fegyvere. Lassan, fenyegetően, hogy ráugassa a halált Vad Nyílra... Vad Nyílban azonban szempillantás alatt felágaskodik minden ősi harci ösztöne — a halál félelme nélkül...

Hibát kell elkövetetnie a fehérekkel!... Helyrehozhatatlan, végzetes hibát, hogy — egyszerre süssék rá fegyvereiket.

Pendül az íj és az egyik sápadtarcú felüvölt: vállalhoz kap. A célzó fegyvert tartó vállalhoz. Pontosan oda, ahova Vad Nyíl célzott.

Az indián hangos csatakiáltással három hatalmas ugrást tesz előre, ellenfelei felé. A harmadik szökellés végén azonban, — akár a nagy macska, — nem a lábaival ér földet. Egész teste lelapul villámgyorsan a földre. Épp abban a pillanatban, amikor a megriadt sápadtarcúak minden fegyvere eldőrdült.

Vad Nyíl gurgulázó, gúnyos, diadalmas kacagással szönik újra talpra.

A martalócok, a mamelukok csak ekkor kapnak észbe, hogy ostobaságot követtek el. Eddig mindig az volt a módszerük, ha indiánnal kerültek szembe, hogy csak egy-ketten süttötték el fegyverüket. A többiek vártak, hogy fedezhessék társaik felkészültségét. Izgalmukban erről most megfeledkeztek!...

Vad Nyíl máris felhúzta fegyvere ínyét:

— Mindnyájan forduljatok meg, csak a leány maradjon szemben velem!... — És az indián hangja most már parancsolt. Keményen és félreérthetetlenül. — Fel a kezekkel!... Ejtsétek a földre fegyvereiteket!... Aki megmozdul, a halál fia!

Hangja csupa biztonság, csupa erő. A martalócok alig tétovázva teljesítik parancsait. Ismerik Vad Nyíl gyorsaságát: egymaga pillanatok alatt valóságos nyílzáport tud zúdítani ellenségeire. És minden nyíla talál. Félreugrani nem lehet, mert ez a félelmes vadász minden vele szembekerültnek — állatnak és embernek egyaránt — a következő mozdulatát veszi célba.

Amikor a sápadtarcúak megfordultak, Vad Nyíl egyetlen szemvillanással felfigyelteti a leányt a maga mozdulataira. Lassan húzza ki övéből kését, egy-két célzó lendület és a kés surranva villan át a levegőn, egyenesen a leány lábai elé. Rezegve áll meg a földben. Vad Nyíl most halkán odaszól a leánynak ősi nyelvükön:

— Vedd fel a kést, vágd el a kötelet és gyere ide hozzám!

A leány már előbb is megértette, mit akarhat megmentője s annak utasítását pillanatok alatt végrehajtotta. Ugyanolyan könnyed szökelléssel, mint ahogy imént Vad Nyíl közeledett feléjük, máris megmentője mellett termett és valami mély, gyermeki alázattal néz fel a férfira: mit kell tovább tennie?

Vad Nyíl anélkül, hogy íja egyet is rebbenne, csak a fejével mutat jobbfelé:

— Ott! Menj be az erdőbe és várj!

A martalócok nesztét sem hallanák a leány lépéseinek, még akkor sem, ha nem zúgnának úgy a vizek körülöttük. A Hold Leánya úgy siklik be a bozótba, hogy még ág sem mozdul a nyomán. Amíg eltűnik, azalatt Vad Nyíl szóval tartja ellenségeit. Fájának kezdetleges szokása szerint valóságos szónoklatot vág ki: mintha önmagát akarná megbecsülni azzal, hogy ellenségeit ilyen szép szavakra méltatja:

— Sápadtarcúak! Megölhetnélek benneteket és itthagynátok keselyük számára lakomának. Mire rátok akadnának, már csak a csontjaitok maradnának meg és senki sem tudná, kik voltatok és senki sem tudná, ki végzett veletek... De ti nem vagytok méltók arra, hogy Vad Nyíl fegyverétől essetek el... Arra csak igazi harcosok méltók, ti nem, akik háborút viztek oda is, ahol a békét szeretik és becstelenséget a becsületesek közé... És arra sem vagytok méltók, hogy Amazoni József feláldozza miattatok kereszténységét és megsértse védőszentjét... Menjetek Isten hírével és próbáljatok meg imádkozni és dolgozni! Minden elrablott testvéremet visszahozom tőletek. Nem fogtok értük aranyat kapni... Menjetek!

A martalócok szinte boldog sietséggel lépnek el fegyvereik mellől... Nem mintha nem szívesen tartanák meg azokat, de a pusztá életüket jobban szeretik, mint fegyvereiket és becsületüket! Fegyvert és becsületet — szerintük! — lehet másikat is kapni akármelyik városi bazárban; de életet nem. Nekik pedig az élet a fontos: hogy tovább ihassanak, ölhesse nek és rabolhassanak. Fegyvereik elvesztése nekik csak anyagi

kár, semmi egyéb. Becsületük elvesztése meg még annyit sem jelent...

Fegyencek és rablott asszonyok unokái!...

Ellépnek fegyvereiktől és Pueblónak, a bandavežérnek felcsillan a szeme: «Ohó, hát veled kerültünk szembe, Amazoni Jóska? A magyar hittérítők neveltjével? Hát te vagy a Vad Nyíl?... Jó ezt tudni!... Legalább egyszerre tekerjük ki a nyakatokat: a tiedet is, meg a tanítódodat is... Jó, hogy elárultad nekünk magadat is és a mestereidet is!»

Aztán fogról morogva biztatja bajtársait:

— Gyerünk, gyerünk!... Amíg ez a bolond indián büszke az indiánságára és a keresztény becsületére, addig mi meglóghatunk előle. Ha rájön, hogy velünk szemben a két becsületével együtt sem meggy semmire: rakásra nyilaz bennünket... Gyerünk, gyerünk!... A puskáinkért majd visszajövünk később. A fő, hogy éljünk!

A csak egymásközt hallható mormogásra a mamelukok meggyorsítják távolodásukat az életveszedelemtől. Átsietnek a dombhajlaton, hogy gyorsan eltűnhessenek.

Amazoni József lassan megy utánuk a dombtetőig...

Ott megáll...

A dombtetőn...

Hosszan — eleinte mély megvetéssel, de aztán még mélyebb szálamommal — néz utánuk.

— Ezek még hozzám sem méltók, nemhogy a keresztény nevükhöz!... Dávid és János testvér is ezt mondja róluk és igazuk van. Ezek csak a gyűlöletben hisznek és nem a szeretetben, csak a pillanatnyi hírnévnek örülnek és nem az örök becsületnek. Ezek még indiánok sem lehetnének! Jobb volna lenyilazni őket, de talán még megtérhetnek... Hadd éljenek!... Menjenek!... Talán még keresztények is lehetnek... Egyelőre a gonoszság ereje nagyobb bennük, mint a jóságé... Templomokat inkább lerombolni hajlandók, mint felépíteni. De talán még megtérhetnek!... Menjenek!...

Ilyen egyszerű és méltóságos gondolatok hömpölyögtek Vad Nyíl szenvedélyei fölé. És ő futni hagyta azokat, akiknek szintén József, János, Péter, Pál és egyéb nevük volt a kereszt-ségben... Csak még nem voltak keresztények!

Nem nyilazott utánuk...

János és Dávid testvértől már eddig is sokat tanult: ezért

tudott minden ősi vadsága és félelmetes, természetes ereje mellett is fegyelmezett lenni...

Vad Nyíl már ember volt!...

A körülötte elmaradott emberiséggel szemben ember... Ember volt, akaratán kívül, Dávid és János testvér bátor tisztaságán keresztül... A két magyar testvér tanításán keresztül. És saját természetes hajlandóságai szerint!...

Ott a dombtetőn, amikor elhatározta, hogy a leányt elvezeti Dávid és János testvérhez, elmélázva kérdezte meg újra magától:

— Kik azok a magyarok?...

... Kik azok, akiktől ő ennyire megtanulta, hogyan kell — kereszténynek lenni?

H A R M A D I K F E J E Z E T

A bozótban, amerre Vad Nyíl intett, találkozott két megkínzott fiatal, délamerikai keresztény: Vad Nyíl és a Hold Leánya...

Tiszta vörösbőrűek mind a ketten, de a Hold Leánya sápadt idegeskedéssel kérdezősködött:

— Legyőzted őket?...

— Talán!

Vad Nyíl természetes ösztöne nem engedett semmi kiábrándítást:

— Talán győztem... De még nem mentettelek meg!

Ez volt mindössze válasza a leány kérdésére. Aztán éles tekintetében még a hare izgalmával szinte ráripakodott:

— Van-e már keresztény neved?...

Észrevette, hogy a leány szeméből kiveszett az a különös közöny, amely őket mindnyájukat jellemezte az őserdőben. Szemük csak közvetlen életveszélyben, vagy hirtelen lobbant szenvedélyben gyulladt ki eddig. Egyébként ébren is szinte aludtak ők. Lélek nem mutatkozott tekintetükön. Vad Nyíl azt várta, hogy a pillanatnyi életveszély elmúltával a leány visszaálmósodik abba a közönybe, amelybe minden élőlény visszaesik itt az őserdőben, ember és állat egyaránt, mihelyt életveszély, éhség, vagy szerelem nem kínozza. Valami lelkes sugárzás maradt azonban a leány szemében: ezért vált gyanússá Vad Nyíl előtt...

— Van már keresztény neved? — ismételte kérdését a leány hallgatására...

S a Hold Leánya hirtelen, büszkén veti fel a fejét:

— Amazoni Máriának hív a keresztény apostol...
A Dávid nevű...

Amazoni József boldog, villanó örömmel mered a leányra egy pillanatig, aztán nem törődik vele többet... Az őserdőt figyeli: felörjögnek-e még az életet tipró vizek, vagy elcsitulnak?... Rájuk rohannak-e még a megkergetett martalócok, vagy eltakarodnak?

Az erdőt figyeli s úgy súgja vissza félvállról a leánynak:

— Dávid testvér szereti az embereket. Minket is! Neki mi is emberek vagyunk. A leány majdnem veszedelmes hangossággal felrajong mögötte:

— Menjünk hozzá!... Amióta téged elraboltak, azóta új falut építtetett velünk és megint sokan vagyunk velük gamellasok. Apám is sokszor jön már ki az erdőből a faluba, hogy engem lásson. Kicsalja János testvér éneke és már nem akar visszavinni a sátorok alá. Soká tartott, amíg atyám beletörődött, hogy ottmaradok a faluban. A magyar papok falujában... Templomunk is van már, menjünk oda!

Vad Nyíl szeme felragyog:

— Hát nem atyádhoz kell téged visszavinni?... Akkor könnyebben megmenekülünk, mert népünk és köztünk most ott vannak, akik téged elhurcoltak!...

Aztán mégis elsötétül a tekintete:

— Az új falu hol van?...

— A régi helyén... Dávid testvér magyarázta, hogy mindig oda kell házainkat és templomainkat építeni, ahol egyszer már szenvedtünk. A föld, amely egyszer már szeretett bennünket, ha visszatérünk, még jobban szeret. János testvér is azt meséli mindig, hogy mi gamellasok nem azért pusztulunk, mert a guayasák kergetnek bennünket, hanem azért, mert mindig máshová megyünk. Ha már régen falut építettünk volna, házakat és templomokat, akkor nemcsak a guayasák nem bírnának velünk, hanem a rossz fehérek sem... És ez igaz lehet!... Amióta az új falu megépült, már Pueblóék sem mernek megtámadni bennünket... Ötven erős férfi van a faluban és nekik is van olyan fegyverük, mint a sápadtarcúaknak... Dávid és János testvér tanította meg őket, hogyan kell ilyen fegyvert csinálni. Azóta már guayasák is vannak

közöttünk és nem bántjuk egymást... Te Vad Nyíl, óh, ne haragudj! József, Amazoni József testvér, tudod, milyen jó, hogy az emberek ott — Dávid és János testvér mellett — már nem bántják egymást?... Akár guayasák, akár gamellasok... Milyen jó lenne elmenni az ő hazájukba, Dávid és János testvér hazájába!... Az biztosan olyasféle lehet, mint a mennyek országa. Ők maguk is mondják.

Amazoni József eddigi feszült figyelme hatalmas sóhajtasban oldódik fel:

— Ott jó volna nekünk is!

És még a bokor is, amely mögött lapul, borzongva rezzen meg az indián sóhajára.

— Mária! — szólal meg kis idő múlva újra a férfi. — Te indulj el mögöttem kelet felé. Be a sűrűségbe. Én még lesem üldözőinket, aztán utánad megyek. Száz lépésnél ne menj, messzebbre, hogy el ne veszítsük egymást. Majd jelt adok, amikor utánad indulok. Te ismerni fogod a jelet és válaszolj... Én is ismerni fogom a te jeladásodat...

A leány engedelmesen elsurrant a férfi mögül. Ág is alig zizzent, ahogy siklott bokor alján, bokor közén... Tíz lépésre sem ért, s a férfit — megmentőjét! — már nem is láthatta. Csak vadra, kígyóra és a száz lépésnyi távolságra vigyázott. Aztán megállott...

S most idegesen hallgatódzik. A jelet várja.

— Jéézus!

... Egy őserdei madár hangján hallja az Emberisten földi nevét, amelyre még János testvér tanította meg mindkettőjüket... És válaszol:

— Jéézus!...

Gyorsan megtalálták aztán egymást és együtt menekültek kelet felé... A falu felé, a biztonság felé, amelyet keletről, egy másik részről jött két magyar épített nekik.

Fogják egymás kezét, lihegve menekülnek a rengetegben és végtelenül boldogok, hogy most már emberi hangjukon sütothatják ketten és együtt:

— Jézus!...

Szinte megkapaszkodnak az Emberisten nevében — menekülésük közben.

Úgy, amint János testvér tanította, hogy az ő népe is mindig ezt a nevet mondta, amikor nagy-nagy bajban volt...

Mondta és mindig megmenekült!...

N E G Y E D I K F E J E Z E T

Pueblóék azonban felvihognak Amazoni Jánosék mögött...
«A hülye!... Megölhetett volna valamennyiünket egymaga»...

Alighogy megszabadultak az üldözött indiánok egyik leg-
remekőbb példányának halálosztó bűvköréből, újra elgazo-
sodtak és elszemtelenedtek a félvér mamelukok. Néhány perc-
cel előbbi rémületükben még szóhoz is alig jutottak, de ahogy
Vad Nyíl eltűnt szemük elől, helyesebben — a hátuk mögül —,
rögtön újra elemükben voltak:

— Egy szálíg ki kell irtani ezeket! Ilyen pimász! Kezet
mert ránk emelni!... Ránk, fehérerekre!... Kezet!... Ez az
indián!...

Pueblo, a vezérük, szédítő bátorsággal fordul meg sarkán,
tudván: ha Vad Nyíl eddig nem irtotta még ki mindnyájukat,
ezután sem fogja megtenni.

— Hol ez a leányrabló? — hangoskodott újra társai között,
mert tudta, hogy Vad Nyíl, aki most már Amazoni József, nem
fog fölöslegesen embert ölni. — Szerencséjére meglógott!...
A gyáva...

A jelzők közül Pueblo egyet sem pazarolt volna magára,
ellenben gyorsan átvette újra a parancsnoklást Pedro, José,
Juan és Francesco fölött.

Valamennyiüknek volt egy-egy keresztény neve, de még
egymás között sem használták. Valóságos indián nevek ragad-
tak rájuk s egymást is így szólították: «Vörös Keselyű, Ház-
égető, Templomrabló» stb. ... Ezekenek a díszítő jelzőknek
az volt a jellegzetes sajátságuk, hogy hol az egyikre, hol a má-
sikra tapadtak huzamosabb ideig és — méltán!...

Pueblo azzal a vakmerőségével, hogy meg mert fordulni és
szembe mert nézni a jelen nem lévő Vad Nyíllal, csak percekre
biztosította magának a vezérséget... Alighogy fegyvereikhez
jutottak, máris összemarakodtak azon, hogy régi zsákmányu-
kat, a leányt igyekezzenek-e visszaszerezni, vagy elégedjenek
meg azzal a zsákmánnyal, amelyet az indián hagyott ott
nekik: — az elejtett puma bőrével?

— Kiírtom én azt az indiánt és viszem a nőt... Azért
többet kapok! — fogadkozott Pueblo, a Vörös Keselyű, akinek
haja színe miatt ez volt az állandó jelzője. A többi egy-egy

«érdeme» szerint csak időnként kapta ráadásul. — Ezzel a bőrrel nem érdemes visszamenni a városba... Mit kapnánk érte?... Néhány üveg pálinkát!... Félnap alatt megisszuk, aztán megint nézhetünk valami más után... De a lány!... Hohó, abból egy hétig is megélhetünk. Először is ottmaradunk a tanyán, ahol eladjuk, napokig... A kormány nevében. A végén még pénzt is kapunk... Akármit beszélsz te Templomgyujtó, a lány a jobb üzlet!... Azt vissza kell szerezni. Gyerünk! Én is tudok nyomokat olvasni. Tömjük meg a «köpködőket», aztán utánuk!... De nehogy még egyszer azt a marhaságot csináljátok, hogy egyszerre puskáztok mindnyájan!...

— Te is csináltad! — dörmög Pedro, a Házégető...

— Mert én vagyok a legjobb lövő! — vágja ki magát a hirtelen szorultságból Pueblo. — Sajnos, elhibáztam én is, a te idegességem miatt!... Te lőttél elsőnek... De milyen hülyén! Azt hittem, valami papagályra céloztál, a fa tetejére... Én is felsandítottam, azért hibáztam el... Most kuss! A lányt szerezzük vissza és kész...

José, a Villámbicska, ezalatt megnyúzta a fenevadat; bőrét összegöngyölte és nagy önérzettel felemelkedett:

— Nincs mit pofázni!... A bőr megvan. A másik zsákmányt is vissza kell szerezni! A leányt... Még mielőtt eljut pártfogójával együtt ahhoz a két magyarhoz...

Majdnem José lett a banda vezére, mert veszekedésük közben elvégzett valami — «munkát» is. Megnyúzta az áldozatot! Megnyúzta az ösztönök élet-halál harcában elesettet, az árvíz roppant hajszájában kiterültet...

De José vezérsége sem tartott sokáig, mert Francesco szájában összefutott a nyál a kapzsiságtól:

— Add ide azt a bőrt, mert meglógsz vele!

— Majd éppen neked adom a kezedbe, te Fölógós!... Pueblo ügyesen kihasználta a hirtelen összetűzést és már újra mint főnök intézkedett:

— A bőr ottmarad Josénál! — kiáltotta.

«José!...»

Néha, amikor «rendet» akartak teremteni maguk között, megszólították egymást nevükön is.

— Én megyek elől a két indián nyomában — harsogta Pueblo. — Ha el tudjuk őket fogni, eladjuk mind a kettőt... José jön rögtön mögöttem. Juan és Francesco pedig ömögötte...

A bőrt José hozza, ti meg hátul vigyáztok rájuk!... A bőrre és Josére!

Ebbe a «rendbe» nagy röhögéssel valamennyien beleegyeztek... A zsákmányt — amelyet más ejtett el a számukra — közreveszik azzal együtt, aki valamelyest dolgozott is rajta... A zsákmány biztos. És ha az, aki valamelyest dolgozott is, netán meg akarna szökni, — lepuffantják... Így minden rendben van!

— Gyerünk a két búbánatos után!...

Lupanárnótákat énekelve megindultak Amazoni József és Amazoni Mária nyomán.

Két élni, imádkozni és dolgozni akaró embert üldözőbe vett öt másik, aki csak ölni, káromkodni és pusztítani akart... Az arány 5:2!... Mindig ez az arány ott, ahol kultúra és civilizáció szétkuszálódik... Szóval az őserdőben, ahol a két emberi életlehetőséget — a kultúrát és a civilizációt — húszszor is újra kell kezdeni...

De esetleg százszor is!...

Úgy, ahogy Szuha János és Fáy Dávid tette Dél-Amerikában...

Pueblóék megtömködték fegyvereiket rettentő bizakodással. Énekeltek addig, amíg arra a helyre nem értek, ahol az imént még Vad Nyíl állott. Itt aztán akadozni kezdett a nótájuk s kis idő múlva el is halt egészen. Lapuló leskelődéssel folytatták útjukat, mert nem tudhatták, mikor surran közéjük az indián nyíla.

A gyávaságuk fölött érzett szégyenkezés mindig hamar elmúlt a biztonságban. Gyávaságuk viszont líderclángként vissza-visszaszállt lelkükre — a bizonytalanságban. A félvér mamelukoknak mindig jellegzetes sajátja volt, hogy biztonságban rettentő bátrak voltak, bizonytalanságukban viszont mindig «okosak»... Ahogy ez már szokás az ilyen népeknél!

Pedronak tövises ág csap a füle tövére, mire felüvölt:

— Eltalált a bűdös kutya! — És a földre vágódik szemet meregető, halálos rettegésben. — Mérges nyíllal!... Végem van...

A többi, ha ijedten is, mégis sóváran gyűl köréje, hogy idejében elszedhesse Pedrótól, amiye van: puskát, tarisznýát, némi pénzét, miegymást...

Aztán valamelyiküknek mégis eszébe jut, hogy a nyilat keresse Pedróban... Annak azonban sehol semmi nyoma!

— Hol talált el? — érdeklődik Pueblo gyanakodva s természetesen, akárcsak társai, a földre hasalva, lihegő érdeklődéssel...

Pedro remegő ujjal mutat a füle tövére:

— Itt!... — De vigyázz, hogy hozzá ne érjen valahogyan a fájdalmas ponthoz...

Hason csúszva valamennyien arra az oldalra kerülnek és — nem látnak semmit.

— Hol?!

— Itt! — remeg tovább Pedro uja.

Miután nyilvánvalóan nem látnak, csak egy alig serkent vércseppet, valamennyien felugranak és rúgnak egyet a cimborájukon:

— Hülye!... Ilyenkor tréfálsz?... Kelj már fel, mert azok ott meglógnak előlünk!...

És Pueblo újra megkeresi az indián lábnyomát, amelyet a felázott talajon nem is nehéz megtalálni...

Zsákmányéhesen, de félve is a zsákmánytól, megindulnak — a két ember után.

Amazoni József és Mária ezalatt nesztelen gyorsasággal surrannak keresztül bozótokon; megáradt patakokon úsznak át, néha párhuzamosan az áradattól üldözött dúvadakkal... József olykor átdobja lassóját egy-egy szakadék fölött, megbéklyózza a túlsó part valamelyik lombkoronáját, aztán ölébe kapja a leányt és a félkarjára csavart kötél végén átlendül vele a szakadék fölött. Menekül a pogány fehérek elől, a — keresztény fehérek felé...

Csak odaérjen, mielőtt üldözői utólérik!

Néha felfutnak a leánnyal egy-egy hegygerincre: látják-e már valamerről az újraépült falu keresztjét?...

Néha még megállnak és Vad Nyíl ilyenkor visszafordul... Megfeszíti íját és kilazítja nyílai kötelékét... Védni fogja a leány és a maga életét!

Újra meg újra előreküldi a leányt, hogy messzebb várjon reá és adjon jelt magáról...

És ezek a jeladások!...

Az őserdőnek ezer és ezer hangja közé tévedő emberi hangok ezek... Emberiek!... De emberi fül kell hozzá, amelyik észreveszi az ezer és ezer hang közül az egyetlen — emberit.

Igy lelnék egymásra újra meg újra: Amazoni József és Amazoni Mária!

Két magyarnevelésű indián az őserdőben!...

A leány néha fürge őzlábakon messzire elfut a férfitől, hogy valamely dombhátról, vagy az őserdő fölé emelkedő hegygerincről meglássa végre a keresztet...

Reménytelen és kietlen messzeségek omlanak eléje: visszamenekül a férfi oltalma alá... Ebben a kietlen élet-szomjúságban máris eljegyzettjei egymásnak. Mária alkonyatonként hirtelen otthonokat rendez be maguknak napokon át tartó menekülésük közben: gyorsan összeszedett lombokból és a József által elejtett vadakból...

Esznek és valamelyik közeli patakból isznak... Aztán rohannak tovább — kelet felé...

Arrafelé kell lenniök Dávid és János testvéreknek!

Az egyik dombhátra futamodásából a Hold Leánya lihegve tér vissza:

— Láttam a keresztet!

Vad Nyíl arca erre levetkőzi minden ösztönös feszültségét

— Merre láttad?...

És nem törődik többé üldözőikkel. A leányt sürgeti, hogy most már ő vezesse... Arrafelé, amerre a keresztet látta!

Mária elkapja a férfi kezét és tévedhetetlenül surrannak tovább...

Egyszerre énekszó üti meg fülüket:

*«Csillag kel ott fölül,
Szél zúg, felhő röpül...
Arra veszem utamat.
Ha minden elmarad:
Isten el nem marad...
Órá bíztam magamat!»*

A leány bokrokat tépve cipeli magával a férfit: törzse kedvencét.

— Nem kell már tovább harcolnod!... Hazaérünk... János testvér énekét hallom... Hallod te is?...

Vad Nyíl boldogan vonszoltatja magát a kereszttel megjelölt falu felé egy gyenge leánykéztől:

— Hallom...

Felszabaduló mosollyal, kioldódott feszültséggel fülel Amazoni József a magyar éneke. Ott a braziliai őserdőben!... És egyszerre a maga módján, a maga kiejtése szerint dúdolni is

AZ
ÚJ NEMZEDÉK

MINDEN SZÁMA ESEMÉNY!

HASÁBJAIN MINDEN ESE-

MÉNY OTT VAN! ÁRÁNAK

MEGSZABÁSA IS ESEMÉNY

MINDENKI SZÁMÁRA:

FÜGGETLEN NAPILAP

és csak **10** fillér

kezdi az ősi magyar dalt, amelyet a rezervációban eltanult a mindig vidám, mindig éneklő János testvértől. Még az értelmé- is sejt valamelyest. Egyes szavakat, mint: «csillag», «Isten», egészen tisztán ejt ki. Önfeledt dúdolgatása közben most is, mint annyiszor már, fájó sóvárgás kapja el az után a föld után, ahol ilyen mélabúsak, Istenhez felsíróak a dallamok. Nem is sejt, hogy ezek a dallamok ugyanolyan őserdei bujdosás közben születtek, mint amilyenben ők élnek a saját földjükön s hogy a távoli, sóvárgott népet ugyanolyan szenvedések gyötörték nem egyszer nemzedékeken át, mint az ő fáját. Hasztalan épít- tett városokat és templomokat, mindig jöttek pogányok, akik ezeket a városokat szét dúlták és felégették s a nép legszebb fiait, lányait rabságra hurcolták... Vad Nyíl sóvárgása és rokonszenve ösztönös volt és ösztönös a magyar hittérítőkhöz való ragaszkodása is!

Az ének, amely eddig vezette őket, most hirtelen elhall- gat... Az alkony is éjszakába mélyedt, de nem annyira, hogy valamelyik nagy, vezetőcsillag kigyúlhatott volna már a fejük fölött. Kisebb, jelentéktlenebb csillagok után pedig még a braziliai őserdőben sem tudnak eligazodni az emberek...

József és Mária megtorpannak az ének némultán...

Most merre?!

Állnak és várnak... Nem mozdulnak...

Ezt is ösztönük egyszerűsége súgja nekik. Meg kell várni, amíg egészen mély már a sötét és amíg újra fel nem hangzik a hívó, vezető hang, újra ki nem gyúl az utat mutató és vilá- gító fény.

Addig egyhelyben topognak... Legfeljebb annyit tesznek meg, hogy üldözőik félrevezetésére az erdőnek hol egyik, hol másik részén egymásért kiáltoznak, aztán visszafutnak arra a pontra, ahol először meghallották János testvér hangját.

Visszatérnek és várnak. Bizonyos, hogy a hívó ének, vagy a furulyaszó, amelyre régen, nagyon régen először léptek ki az őserdőből, újra fel fog hangzani...

Csak el ne késsék az a hang!... Előbb érje el őket, mint üldözőik: ezen könyörögnek...

Mert mögülik a részegtorkú nóták egy-egy foszlánya is utóleri már őket... És egyre felhangosodik csúnya szitkokkal vegyesen!...

Vad Nyíl lassan leemeli válláról íját. Arcán szomorú csaló- dás: hátha mégis ölnie kell! Egészen közeli már az üldözők

lármája. Nyilvánvaló, hogy már csak az ő megtévesztő kiáltásaik iránya, vagy egy-egy félrevezető nyom, amit imitt-amott a homályban is megláthatnak, vezeti félre üldözőiket. Hol távolabb, hol közelebb vannak hozzájuk, éhes, zsákmányszomjas tévelygésükben... Néha oly közelre vetődnek, hogy Vad Nyíl lassan felemeli és megfeszíti íját.

De örül, ha újra leeresztheti...

Végtelen percek múlnak.

Akkor egyszerre szelíd furlyaszó hatol át újra a sötétségen. Amazoni József önkénytelenül hozzásusogja a szöveget:

*«Ha minden elmarad:
Islen el nem marad...»*

És óvatosan, nesztelenül megindulnak a mélabús furulyaszó iránt... Félniök kell még bizonyny, mert dúvadba ütközhetnek, de az már szinte a kisebbik veszedelem...

József olykor ideges kézzel ellegyint az arca előtt, sőt a szemét is megdörzsöli. Látomásszerűen tér vissza iménti mozgulata, amikor megfeszítette íját... Kinyújtott karja s a megfeszült húr — keresztet formáltak eléje... És öklén, a homályban, mintha kirajzolódott volna az Emberisten arca... Mintha számonkérte volna tőle: «Te is ölni akarsz?»... Az őserdő különös, alkonyati susogásában ezt a kérdést még hallja is, amikor szemét eltakarja, vagy megdörzsöli, hogy látomásától szabaduljon.

És ökle teljesen kilazul!...

Amazoni József szívesen elmerülne látomása szépségeibe, de még figyelnie kell — az őserdőre...

És ökle erre a tudatra újra összezárul!...

Szluha János muzsikája nemcsak a menekülés, de az üldözés irányát is megjelölte, úgyhogy rövid töprengés után a martalócok is a furulyaszó felé keresik a kezükből kisiklott emberzsákmányt... A szelíd, messzibe síró dallamra nagyokat röhögnek és egyre biztonságosabban csörtetnek.

Hogyne!... Hiszen megtöltötték fegyvereiket, megbeszéltek, hogy nem sütik el azokat többé — egyszerre. Biztos, hogy ki tudja irtani a leány mellől az örkdő és megmentő férfit, aztán övék a világ...

Felfut a hold az égre, a csillagok is kigyúlnak... József és Mária egyre fürgébben és egyre nyilegyenesebben menekül-

nek az őserdőből... Már látják néha egy-egy lombnyílásnál falujukat, ha messze vannak is még tőle.

De látják!...

Üldözik is észreveszik azonban a keresztet — a távoli falu keresztjét, — és tudják, hogy sietniök kell... Elébe kell vágni a... keresztnek!

Az égbolt fényei egyre nagyobb világosságot hintenek szét a földön, de: ez a világosság valahogyan mégis más, mint a nappali... Ez csendes és áhítatos!... Ez az égbolt léleknyitogató világossága!... Az éjszakai csend világossága... Amikor a földi élet elcsitul az ember véreben és idegeiben. Ez a világosság nem szereti a durva életzajt, csak az élet zenéjét... A lelket engedi előre és a lelkierőket: az élet igazi karmesterét és igazi muzsikusait!...

A lelketleneket, a lélek ellenségeit pedig... félrevezeti...

Pueblóék sem értették meg, hogyan történhetik, hogy amikor ők — a híres és biztos «céllovők» — nyugalmasan feltámasztott és mozdulatlanra rögzített fegyvereikkel puska végre veszik Vad Nyílat és rálőnek: az indián tovább síklik előlük berken, völgyön, dombon át!...

Ott síklik előttük a két árnyék — a férfié és a leányé; fától-fáig, bozótól-bozótig, dombtól-dombig és képtelenek megállítani az egyiket, vagy utólélni a másikat.

Zsákmányrészségükben nem veszik észre, hogy az esti égbolt és abban nyilván egy magasabb, az ő számukra érthetetlen akarat becsapja őket...

Valóban csak árnyékokra vadásznak és az emberek, akiket üldöznek, sokkal messzebbre, sokkal előbbre vannak már...

Rálőnek az egyik árnyéokra és lövésük mindössze egy öreg fa derekát háncsolta le, amelyre a férfi árnyéka rávetődött... Az Ember nem esett el, csak árnyéka tűnt semmivé a szemük elől, s amikor ők odaérnek a mégháncsolt fához, az üldözött Ember már messze előttük jár megint — fegyvereik hatótávolságán kívül... Odalappanganak a másik árnyékhoz, rávetik magukat és felvérzett homlokkal hanyattthuppanva eszmélnék rá, hogy csak egy fa derekát kapták át és nem az üldözött leányét...

Dühük izzik, embergyűlöletük forr és tévedésük ebben a kábultságban újra meg újra megismétlődik...

Egymást vádolják vad káromkodások közben:

— Megint miattad hibáztam el, te gyáva dög! ... Holnap már a saját árnyékodra is rásütöd ezt a hurkatöltőt ...

Belerúgnak egymásba, pofozkodnak, aztán újra együtt iramodnak Mária és József üldözésére.

Az elhalkuló vizek fölött egyre tisztábban száll át a Szluha János muzsikája és a két menekülő már minden erejéből fut arrafelé ... Az őserdők lombjai el-eltakarják még szemük elől az újonnan épült falu tornyát, de már fülük is elég, hogy biztos irányban haladjanak ...

Kiérnek az életmentő és életadó síkságra, amely pedig még néhány évvel ezelőtt hozzátartozott az öntudatlanul vegetáló, fenyegető, fojtogató őserdőhöz ... Dávid és János testvér hite rohamozta meg ezen a pontján a rengeteget és helyet két — az emberek számára ... Parányi falu, parányi templom, de elég az igazság meghirdetésére: «Az ember akkor Ember valóban, ha a Természet ellen nyeri meg a csatát és nem egymás ellen! ... A Természet ellen való harcot azonban önmagunkon kell kezdenünk ... Ez a legtöbb, amit itt a földön megtehetünk, de egyúttal a legkevesebb is, amit meg kell tennünk!»

Úgy, ahogy a két «magyar» tanítja s ahogy a föld két leg-egyszerűbb embere: Amazoni Mária és József is megérti ...

Kiérnek az őserdőből: valóban János testvér csalogató muzsikája mentette meg őket!

Kint állnak a falu előtt Dávid és János ... Körülöttük férfiak nők, guyayasák és gamellasok. Indiánok, akik hogy megmenthessék valamikép törzsüket, fajtájukat, a két magyar pap békés Istene mellé szegődtek. János testvér muzsikája körül hirtelen kis kórusul szegődnek, s amikor József és Mária kirohannak a bozótból, felujjonganak. Azt hiszik, hogy új törzsbeliük jönnek boldog szédüléssel a furulyaszó hívására közéjük — új életre!

József és Mária futva érkeznek oda. Menten körülveszik őket, pillanatok alatt megtudják, hogy nem az erdő dúvadja, hanem emberek elől menekült két testvérük.

A férfiarok elkomolyodnak, s kinél ami fegyver van, ha csak egyetlen, hirtelen felkapott pusztá dorong is, szép sorban felállnak falujuk előtt, templomuk előtt.

Komoly férfibástya feszül az őserdőből a biztos zsákmány tudatában ujjongva kitörő martalócok elé. Azok megtorpannak. Szemük előtt ijesztő magasságba szökik fel a parányi falu parányi tornya és rajta a kereszt.

— Elvesztettük!

Szemük olyan rémülettel mered a toronyra, hogy keserű tétovázásukon hirtelen meg sem látszik: a keresztet, vagy zsákmányukat veszítették-e el. Dühös fogcsikorgatásuk, szemük villogása még harccal fenyeget... És akkor egyszerre újra felcsendül János testvér furulyája:

*Ha minden elmarad:
Isten el nem marad,
Órá bizom magamall*

A vékony, halk furulyaszó ebben a feszültségben orgonabúgás erejével rázza meg a lelkeket és a tájat. Megborzonganak a parányi házak, a templom is szinte megrázkódik, ijedt susogásba kezdenek az őserdő lombjai: Valaki lelépett a földre, — ide közeljük. Ha ij elpattanna, vagy fegyver eldőrdülne, a gyilkos nyílvevő és a gyilkos golyó ennek a Valakinek a szívében futna keresztül.

Elsőnek a dolgozó hajlandóságú Joséf veszi le a kalapját a martalócok közül; az eltulajdonított zsákmányt ledobja válláról, aztán csöndesen befordul — az őserdő felé. És eltűnik... Utána a többiek is... Sorban egymásután.

* * *

A martalócok bosszúja azonban később börtönbe juttatta Szluha Jánost és Fáy Dávidot. Pombal vérebei 1757-ben hajóra rakták őket többi rendtársukkal együtt és Európába hozták — bebörtönözni. Szluha János szerencsés volt, hét évi singylődés után kiszabadult, Fáy Dávid, a magyar főúri család sarja azonban 1767-ig singylődött nyomorúságos cellában rablók és gyilkosok között. 1767 január 11-én a börtönben halt meg.

Vége.

Rejtvényrovatunk tudnivalói.

304. számú keresztrejtvényünk megfejtése.

Gárdonyi Géza, aga, mit, Yb, lyukas, Forli, mér, Kenese,
Aden, banán, nur, Taris, is, or, lérak, szí, sűgás, szép, ékezet,
M. E. E., tegez, Margit, ér, Túr, Ede. — Galvanométer, Amiens
Péter.

Minden olvasónk szíves figyelmébe :

1. Minden a kiadóhivatalhoz tartozó kérelmünkkel (előfizetés, előfizetés megszüntetése, csekk-kérelem, címváltozás, régebbi számok vásárlása stb.) csak a kiadóhivatalhoz forduljunk! A kiadóhivatal címe : Bp. V., Báthory-u. 8., II. e. 7.

2. A szerkesztőségbe küldjük a kéziratokat, a szerkesztő és a rejtvényrovatvezető számára írt leveleinket! A szerkesztőség címe : Budapest, V., Honvéd-utca 10.

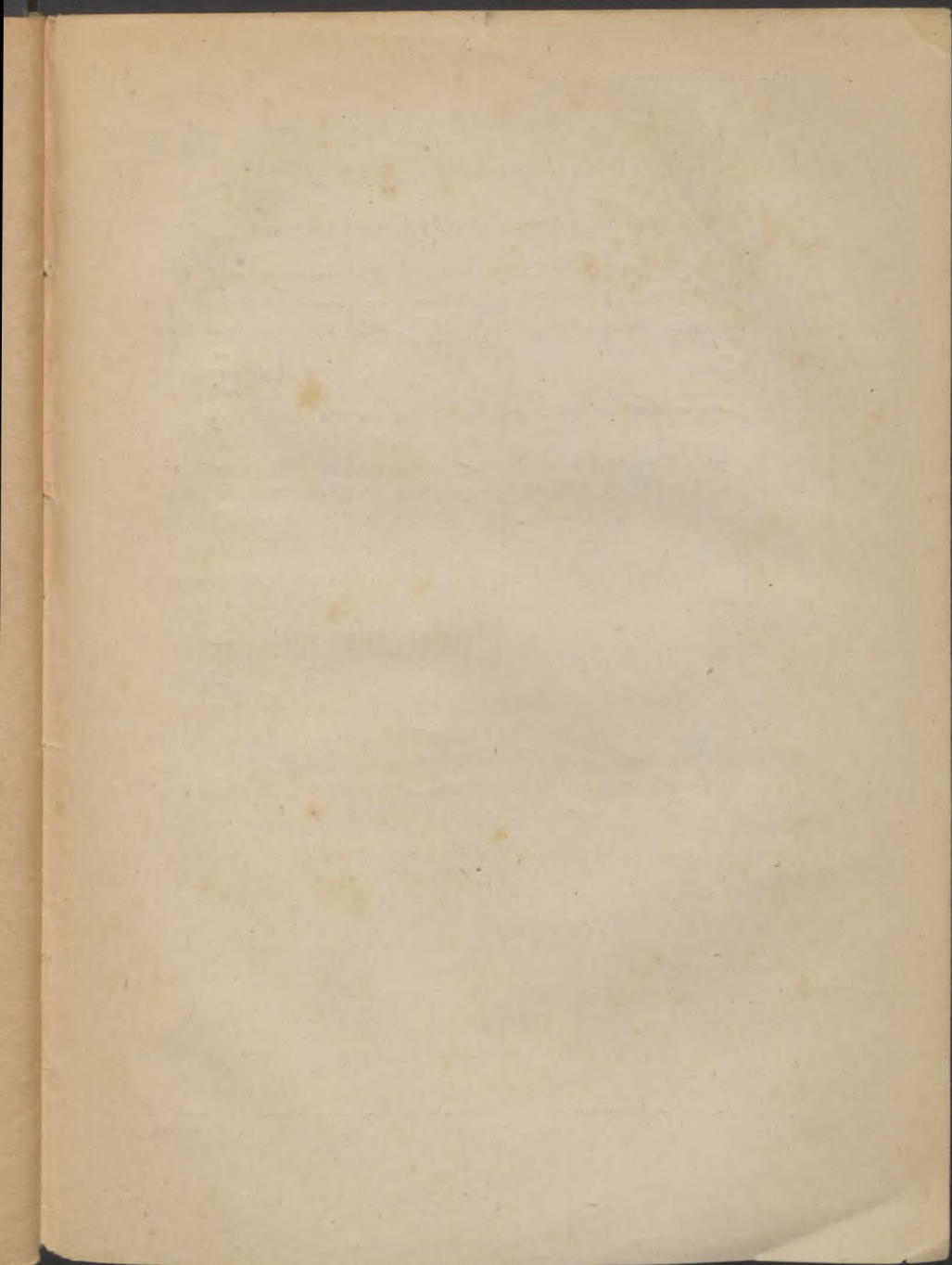
Fizessen elő az Uj Elet Regénytára. — Negyedévi előfizetés 240 P. — Az előfizetés egyszerű : küldjön egy levelezőlapot a kiadóhivatalba (V., Báthory-utca 8., II. 7. sz.). Csekket küldünk. — Csekkszámja száma 17.423.

Eng. sz. : 40.485/1943. M. E. III.

Kiadja a Központi Sajtóvállalat. (Budapest, V., Honvéd-u. 10.) — Tel. : 119—660. Felelős szerkesztő és felelős kiadó dr. Berkes Róbert, a Közp. Sajtóvállalat igazg. Szerkesztő Kelemen Géza. Szerkesztőség : Budapest, V., Honvéd-u. 10. Fogadóórák kizárólag csütörtökön 11—12 között. A címlapokat tervezi Malomvízi Ödön. — Kéziratokat meg nem őrzünk, visszaküldésükre portókölttség beküldése esetén sem vállalkozunk. — Az összes jogokat — a filmjogokat is — fenntartjuk.

Stephaneum nyomda Bpest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős. ifj. Kohl Ferenc.

KERESZTREJTVÉNY

Vízszintes: 1. A Tisza mellékfolyója. 7. Bolívia fővárosa. 8. Öt — törökül. 10. Régi föníciai istennő. 11. Varázserővel felruházott bálványocskája a primitív népeknél. 13. Az Éj kigyóhajú leánya, a civakodás istennője. 14. A jármű lába. 15. Igeképző. 16. Bikaborjú. 17. Az, azt — németül. 18. Reggel — franciául. 19. Sturm-Abteilung. 20. Minél előbb. 21. Kalap — németül. 22. A mult feltárása. 24. Zoro elárult társa. 25. Egyiptom főistene. 26. A napégette bőr. 27. A történet kimondva. 28. Szobát meszel. 29. A Dunántúl gyöngye.

Függőleges: 1. Műveltséget ad. 2. Egyiptomi szent bika. 3. A font harminckettő. 4. Névelő. 5. A középkori francia regékben a tündérek királya. 6. Konyhakerti vetemény. 7. A rómaiak házi szellemei. 9. Papköltő. 10. Perzsia fővárosa. 11. A főúr teszi. 12. Az öregek tanácsa a régi Rómában. 14. Falu a magyarádi járásban. 16. A hitetlen tanítvány. 18. Érettségi vizsga. 19. Padlót tisztít. 20. Szíriai város. 21. Az Öt-tő egyike. 23. Pán hangszere. 24. Az ő lakója. 26. Izlandi... (kettős fénytörése miatt optikai készülékekben használják). 28. Holnapelőtt.

Biró Zsolt.

Stephaneum nyomda Bpest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős: ifj. Kohl Ferenc